

EU:s strategi för Donauregionen

Statsrådsberedningen

2011-02-01

Dokumentbeteckning

KOM(2010) 715

Meddelande från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén
Europeiska unionens strategi för Donauregionen

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat en EU-strategi för Donauregionen, som syftar till att fördjupa samarbetet mellan främst EU-länderna utmed Donaufloden. Strategin ska ge en hållbar ram för politisk integration och enhetlig utveckling för Donauregionen. Förslaget baserar sig på den under Sveriges ordförandeskap antagna strategin för Östersjöområdet. Sverige stödjer förslagets allmänna inriktning.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Genom Europeiska rådets slutsatser 19 juni 2009 uppmanades kommissionen att lägga fram en EU-strategi för Donauregionen före 2010 års utgång. EU:s strategi för Donauregionen är den första makroregionala strategin, som följer efter antagandet av EU:s strategi för Östersjöområdet som antogs under Sveriges ordförandeskap 2009. Framtagandet har i stort sett följt samma modell som arbetades fram genom EU:s strategi för Östersjöområdet. De goda erfarenheterna med en bred förankringsprocess bland berörda parter och i EU:s institutioner nyttjades också i Donauregionen, där bland annat fem större konferenser anordnades. Kommissionen antog sitt förslag den 8 december 2010.

De berörda EU-länderna är Bulgarien, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Österrike. Till skillnad från EU:s

strategi för Östersjöområdet, har emellertid också några icke-EU länder deltagit i framtagandet av strategin som också berör Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Moldavien, Montenegro, Serbien och Ukraina.

2010/11:FPM65

1.2 Förslagets innehåll

I likhet med Östersjöregionen präglas Donauregionen av stora politiska och historiska förändringar. Donauregionen har drabbats hårt av omvälvningar med många konflikter, befolkningsförflyttningar och odemokratiska regimer. Järnridåns fall och EU:s utvidgning har inneburit nya möjligheter till en bättre framtid för regionen. Donaubäckenet ligger numer till stora delar inom EU eller i kandidat- respektive potentiella kandidatländer. Det innebär nya möjligheter att möta gemensamma utmaningar för regionen och en roll för EU att spela för att möta dessa utmaningar. Sedan länge finns tematiskt inriktade mellanstatliga organisationer i regionen. I första hand Donaukommissionen med syfte att värna den fria navigeringen på Donaufloden och den internationella kommissionen för skyddet av Donau. Genom EU:s strategi för Donauregionen utvidgas detta samarbete till ett mer sektorsövergripande tillvägagångssätt, men att också beakta andra utmaningar som regionen står inför samt att ta tillvara de politiska och finansiella verktyg som EU har till sitt för förfogande för att möta dessa utmaningar.

EU:s strategi för Donauregionen bygger sin metod, uppbyggnad och sina vägledande principer på EU:s -strategi för Östersjöområdet.

Genom ett brett samråd med de berörda regeringarnas representanter, andra berörda intressenter och EU:s institutioner har ett antal gemensamma utmaningar, som regionen står inför, identifierats. Utmaningarna karakteriseras av att EU och kommissionen tillsammans med de berörda länderna kan spela en viktig roll att gemensamt vidta åtgärder för att möta dessa. Åtgärderna för att möta dessa utmaningar har kommissionen sorterat i fyra insatsområden.

1. Knyta samman Donauregionen

Regionen lider av brister i rörlighet, inte minst det låga nyttjandet av Donaus inre vattenväggssystem. Åtgärder ska därför inriktas mot en förbättrad rörlighet och multimodalitet i transportsystemen, både internt i EU och i anslutning till och genom regionen. Energiförsörjningen i regionen lider på motsvarande sätt av uppsplittrade marknader, vilket i sin tur leder till höga priser och beroendeförhållande till några få leverantörer. Energiinfrastrukturen ska därför moderniseras, sammanlänkas och en hållbar energiförsörjning främjas. Satsningar på kultur och turism ska stärka banden i regionen. Marknadsföringsinsatser ska samordnas mellan länderna.

Hela Donaubäckenet är en viktig internationell ekologisk korridor, samtidigt som miljöpåverkan från markanvändning, avlopp och andra aktiviteter utsätter Donaufloden för stora föroreningar, vilket ställer höga krav på internationell samverkan. Åtgärder som inriktar sig på vattenkvalitet intar därför en framskjuten ställning i strategin. Regionen är det mest internationella flodbäckenet i världen med allt vad det innebär i form av gränsöverskridande effekter av föroreningar. Föroreningar från landbaserade aktiviteter i hela regionen har också konsekvenser på vattenkvaliteten i Svarta havet. Området är även sårbart och utsatt för stora översvämningar, torka och industriella föroreningar, vilket kräver samordnade insatser, beredskapsåtgärder och informationsutbyte. Donauregionens värdefulla naturvärden är hotade och måste skyddas med stöd av en gemensam ekosystembaserad ansats i planeringen av naturskydd.

3. Skapa välstånd i Donauregionen

Regionen uppvisar mycket stora skillnader i välstånd, från de rikaste delarna av EU till de fattigaste. Omfattande åtgärder krävs för att stärka regionens konkurrenskraft och ta vara på de förutsättningar som regionen har. Insatser inom utbildning och forskning framhålls särskilt, men även behov av att stärka näringslivet och att integrera marginaliserade befolkningsgrupper.

4. Stärka Donauregionen.

Allvarliga problem av socioekonomisk karaktär finns också i delar av regionen i form av människohandel, varusmuggling och korruption, vilket undergräver allmänhetens förtroende och förhindrar utveckling. Insatser för att stärka den institutionella kapaciteten för beslutsfattande inom såväl privat som offentlig sektor behöver vidtas brett och gränsöverskridande genom en makroregional strategi. Samarbetet behöver också förbättras och främjas för brottsbekämpning, även över jurisdiktionsgränserna.

En särskild handlingsplan med förslag till konkreta åtgärder inom dessa fyra insatsområden har därför bifogats kommissionens meddelande. Åtgärderna sorteras i totalt 11 prioritetsområden, där EU:s Östersjöstrategi har motsvarande 15. Varje prioritetsområde har en utsedd prioritetssamordnare utnämnd av en nationell regering med ett samordnande ansvar för genomförandet av projekt och åtgärder inom prioritetsområdet. Prioritetssamordnarna har redan under beredningsprocessen getts en tydlig och ansvarsfylld roll.

De vägledande principer, som fastställdes för makroregionala strategier genom EU:s strategi för Östersjöområdet, bekräftas i kommissionens meddelande. Utgångspunkten är att strategin ska genomföras utan tillskott av nya EU-medel och utan ändringar av EU:s lagstiftning eller inrättandet av

nya EU-institutioner. Istället ska genomförandet ske genom en bättre fokusering av befintliga medel till gemensamt identifierade utmaningar och en samordning av såväl befintliga rättsliga instrument och EU-strukturer. Det konstateras i meddelandet att ett omfattande utbud av stödprogram som stödjer inriktningen av strategin finns att tillgå för regionen.

En innovation i förhållande till EU:s strategi för Östersjöområdet är, att kommissionen i sitt meddelande föreslår tänkbara mål för att bättre kunna prioritera insatser. Kommissionen menar att mål bör utformas tillsammans med berörda intressenter före antagandet av strategin vid Europeiska rådets möte i juni 2011. I kommissionens meddelande finns ett antal förslag på tänkbara mål för varje insatsområde.

1.3 Gällande svenska regler och förslagens effekt på dessa

Förslaget har inte någon inverkan på svenska regler. Förslaget baserar sig på frivilliga insatser i de berörda länderna och genom befintligt regelverk.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Strategin vilar på en budgetneutral grund. Strategin genomförs genom att befintliga medel mobiliseras, samordnas och vid behov anpassas till målen i linje med de övergripande ramarna.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar strategin och dess huvudsakliga inriktning. EU:s strategi för Donauregionen har goda förutsättningar att stärka arbetet med genomförandet av EU:s strategi för Östersjöområdet och bidra till att ge arbetet stadga och kontinuitet. De båda strategierna bör kunna ömsesidigt stärka varandra genom erfarenhetsutbyte och goda exempel. Regeringen delar kommissionens bedömning att de tre vägledande principerna om en budgetneutral grund, ingen ny EU-lagstiftning och inga nya EU-strukturer bör stå fast för samtliga makroregionala strategier.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Samtliga berörda MS, Bulgarien, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike, har i en gemensamt antagen deklaration den februari 2010 uttryckt sitt stöd för en gemensam strategi för Donauregionen och för att samarbeta i dess genomförande. Samtliga dessa MS har också bidragit till strategins innehåll i form av icke-papper till kommissionen inom ramen för samrådsförfarandet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2010/11:FPM65

Någon ståndpunkt från berörda institutioner är ännu inte presenterad.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

-

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

-

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ordförandeskapet planerar ett antagande av strategin vid Europeiska rådets möte 24 juni och slutsatser om strategins innehåll från allmänna rådet. Slutsatserna kommer att beredas i en särskilt inrättad grupp under COREPER med "ordförandeskapets vänner".

4.2 Fackuttryck/termer

Ordförandeskapet vänner – en särskilt inrättad arbetsgrupp utanför de ordinarie formerna för rådsarbetsgrupper. Som regel utan tolkning.